

Organisatorische inrichting voor integrale beveiliging

8 juli 2024

Inhoudsopgave

1. Een weerbare gemeentelijke organisatie	3
1.1. Aanleiding.....	3
1.2. Een weerbare gemeentelijke organisatie voor Dalfsen (visie).....	3
1.3. Definitie en scope	3
1.4. Uitgangspunten voor een weerbare beveiligingsorganisatie	4
1.5. Relatie andere onderwerpen en documenten	4
1.6. Beheer- en besluitvorming	4
2. Organisatiestructuur van integrale beveiliging	5
2.1 Organisatiestructuur	5
2.2 Beleids- en besluitvorming van integrale beveiliging	6
2.3 Coördinatie van integrale beveiliging	7
2.4 Uitvoeren van integrale beveiliging	8
2.5 Toezicht op integrale beveiliging	8
Bijlage I - Wegwijzer integrale beveiliging.....	10

1. Een weerbare gemeentelijke organisatie

Een weerbare overheid is een overheid waar inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners op kunnen vertrouwen. Een weerbare organisatie kiest voor een passende aanpak voor het omgaan met veiligheidsrisico's en kwetsbaarheden.

1.1. Aanleiding

In 2019 heeft gemeente Dalfsen stappen gezet voor fysieke, personele en informatiebeveiliging door deelname aan het pilottraject Integrale Beveiliging Gemeenten van het ministerie van BZK¹. Daarmee zet gemeente Dalfsen in op bewustwording en draagvlak van integrale beveiliging. Om dit verder vorm te geven heeft gemeente Dalfsen de wens uitgesproken om integrale beveiliging organisatorisch te borgen binnen de gemeente. Ook met het idee om de lessen vanuit het pilottraject voor het vervolg mee te nemen. Welke structuur kan gemeente Dalfsen het beste hanteren en welke taken en verantwoordelijkheden behoren er op het niveau van besluitvorming, coördinatie, uitvoering en toezicht van integrale beveiliging? In de praktijk zien we dat de thema's rondom integrale beveiliging samenhang missen. De borging van integrale beveiliging zorgt ervoor dat de verschillende thema's elkaar versterken. Hiervoor heeft gemeente Dalfsen een organisatiemodel voor integrale beveiliging opgesteld en vastgelegd in dit document. Hierin schetst de gemeente de definitie en visie op integrale beveiliging en de bijbehorende organisatorische uitgangspunten. Het organisatiemodel gaat in op de volgende vier bouwstenen: besluitvorming, coördinatie, uitvoering en toezicht.

1.2. Een weerbare gemeentelijke organisatie voor Dalfsen (visie)

Een weerbare overheid vergt een integrale beveiligingsorganisatie en aansturing die past bij de gemeente Dalfsen. Uitgangspunt is dat de diverse disciplines elkaar versterken door dit organisatorisch 'goed op te hangen' in de gemeentelijke organisatie. Passend bij de grootte van de gemeente, het sturingsmodel, het aanwezige directiemodel en de positie van de verschillende domeinen en teams.

De gemeente Dalfsen wil haar weerbaarheid versterken. Om die reden hanteert zij de volgende visie op integrale beveiliging:

De gemeente wil haar maatschappelijke functie zo goed mogelijk uitoefenen. Daarom investeert ze in de weerbaarheid van haar personeel, gebouwen en middelen en versterkt dit door in gezamenlijkheid zorg te dragen voor de kwaliteitsborging op de (deel)thema's van beveiliging, met als uiteindelijke doel een veilige werkomgeving te realiseren.

Dit betekent concreet een organisatiestructuur² en beleid voor (integrale) beveiliging en het vastleggen van afspraken op verschillende thema's. Denk hierbij aan taken, integrale samenwerking en het opvolgen van evaluaties.

1.3. Definitie en scope

Integrale beveiliging richt zich primair op de eigen (interne) gemeentelijke organisatie en niet de weerbaarheid van de lokale samenleving. Hierin staan de personen, (ICT-)middelen en gebouwen centraal.

De volgende definitie schetst dit voor de gemeente Dalfsen:

De wijze waarop binnen de gemeentelijke organisatie Dalfsen op proces en inhoud wordt samengewerkt om de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie te verhogen. Integrale beveiliging maakt de gemeentelijke organisatie weerbaar tegen verstoringen en overtredingen die negatieve invloed hebben op personen, middelen en gebouwen, waardoor de maatschappelijke functie van de gemeente bedreigd wordt.

¹ Zie de bijlage voor de opbrengsten en de thema's van de (aanpak/implementatie) van integrale beveiliging.

² Onderliggend stuk duidt een nieuwe organisatiestructuur en bijbehorende rollen en taken op het gebied van integrale beveiliging. Naar aanleiding van dit stuk gaat de gemeente Dalfsen verder aan de slag met integrale beveiliging door middel van een uitvoeringsplan. In dit document is aandacht voor de benodigde activiteiten voor borging, awareness en draagvlak. Dit betekent concreet voor de implementatie dat rollen en taken worden geduid en geformaliseerd, met bijbehorende tijdsinvestering.

1.4. *Uitgangspunten voor een weerbare beveiligingsorganisatie*

Bij het opstellen en vormgeven van integrale beveiliging zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd door de gemeente Dalfsen:

1. Het gaat **over integrale beveiliging, niet over integrale veiligheid**. In de kern gaat integrale veiligheid over de zorg voor openbare orde en veiligheid. De verantwoordelijkheid voor het veiligheidsbeleid op lokaal niveau ligt bij de gemeente. Gemeenten hebben regie op het veiligheidsbeleid. Dat houdt in dat gemeenten sturen op de prioritering van veiligheidsthema's en op de samenwerking met en tussen partijen. Integrale veiligheid richt zich dus op de maatschappij en in mindere mate op de eigen organisatie. Integrale beveiliging daarentegen, richt zich op de gemeentelijke organisatie, om zo haar rol in de maatschappij – en daarmee integrale veiligheid – te kunnen blijven uitvoeren. Het versterkt daarmee indirect de aanpak van integrale veiligheid.
2. De scope van integrale beveiliging richt zich op de weerbaarheid van de **gehele gemeentelijke organisatie**. Het overstijgt en verbindt hiermee de onderliggende – inhoudelijke – thema's (fysieke, personele en informatiebeveiliging).
3. De **thema's vergen een verdere uitwerking** in de gemeente Dalfsen. De gemeente heeft haar eigen context, werkt al met verschillende plannen, protocollen en werkwijzen. In dit document dragen we zorg voor integraliteit van en sturing op deze thema's.
4. We **beschrijven de structuur** inclusief de rollen, taken en verantwoordelijkheden. Het betreft geen werkinstructie over hoe deze rollen en taken worden ingevuld.
5. Het voorgestelde kader en werkwijze **voldoet aan de relevante wet- en regelgeving** en van toepassing zijnde kaders.

De volgende uitgangspunten staan centraal voor de uitvoering van de aanpak integrale beveiliging binnen de gemeente Dalfsen:

- De gemeente verwacht van de betrokken adviseurs/collega's met integrale beveiliging als aandachtsgebied dat zij handelen met **scherpte, alertheid en daadkracht** ongewenste situaties of ambigue signalen.
- Ook geldt dat **verantwoordelijkheid en aansturing** zoveel mogelijk plaats vindt vanuit de lijnorganisatie en lijnverantwoordelijkheden.
- Indien risico's zich voordoen dan staat hier een **responsorganisatie** tegenover die aansluiting heeft op BHV, crisisorganisatie, etc. Er wordt kundig geacteerd door deze responsorganisatie waarbij de negatieve impact zo goed mogelijk wordt teruggebracht naar de bestaande organisatie.
- De gemeente **streeft naar een goede samenwerking** met de ketenpartners (zoals politie, externe beveiligingsorganisaties, samenwerkende gemeenten, etc.) inclusief duidelijke afspraken over de taakverdeling en grenzen van de inzet van de beveiligingsdienst.
- Gemeenten **werken samen met benodigde partners** en dragen zorg voor onderlinge afstemming (zoals bijvoorbeeld ONS, waar een deel van de beveiliging/cybersecurity van de gemeente is belegd).

1.5. *Relatie andere onderwerpen en documenten*

Het organisatorisch model voor integrale beveiliging is bedoeld als kapstok voor de beveiligingsplannen. De (reeds bestaande) deelplannen worden niet (opnieuw) ontwikkeld, maar worden via integrale beveiliging aan elkaar gekoppeld. Hierbij is er een duidelijke link met continuïteitsmanagement omdat continuïteitsplanvorming de herstelmaatregelen bevatten voor het continueren van de gemeentelijke dienstverlening.

1.6. *Beheer- en besluitvorming*

De eerste opzet van het stuk krijgt vorm in de periode oktober 2023. Via de stuurgroep integrale beveiliging wordt het concept getoetst en aangevuld in maart/april 2024. Het definitieve stuk wordt vastgesteld door het CMT in september 2024. Dit document wordt elke twee jaar gecontroleerd op updates of gewenste aanpassingen. Indien nodig wordt het stuk (tussentijds) aangepast bij mogelijke wettelijke of impactvolle organisatorische wijzigingen.

2. Organisatiestructuur van integrale beveiliging

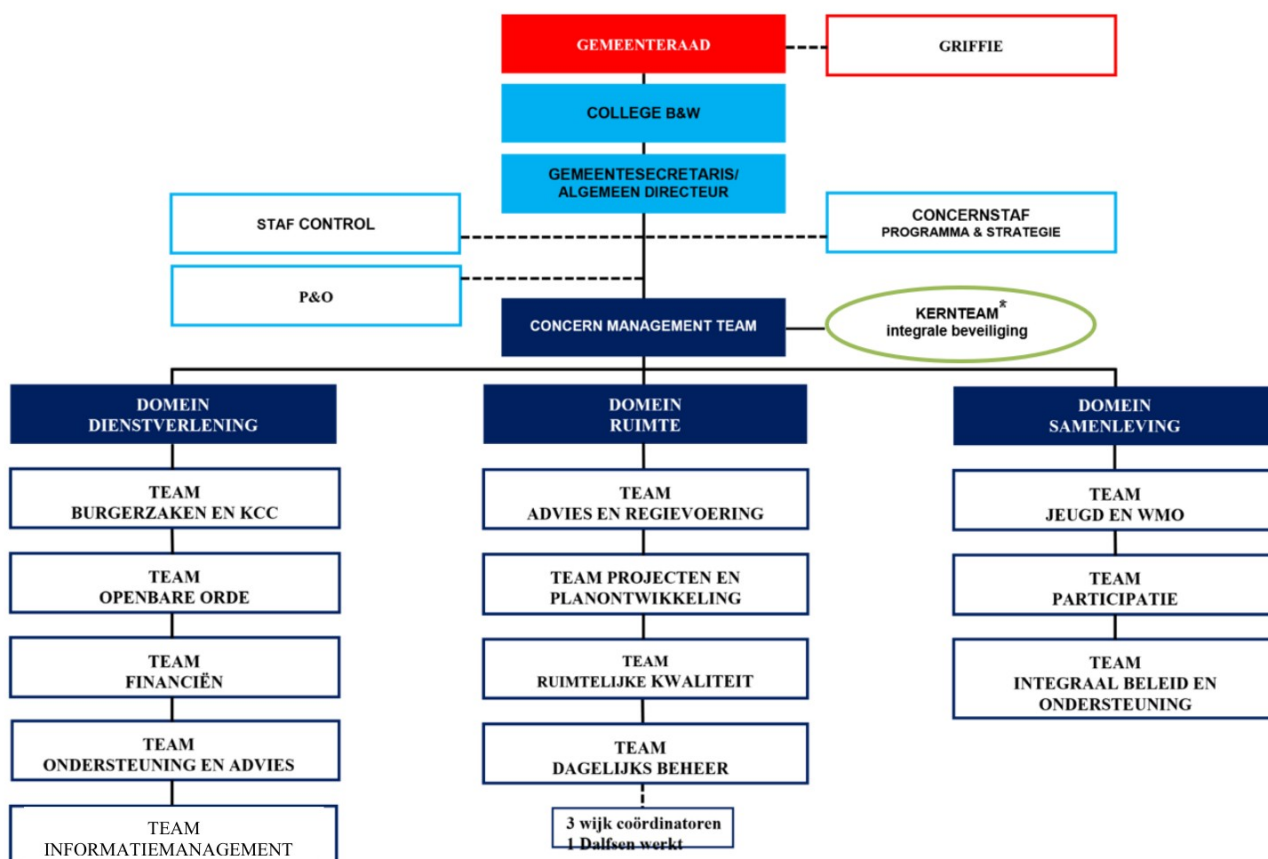
Welke organisatiestructuur hanteert de gemeente Dalfsen en wat betekent dit voor de verschillende activiteiten en rollen?

2.1 Organisatiestructuur

In de organisatiestructuur van integrale beveiliging houden wij de volgende verdeling aan: beleids- en besluitvorming, coördinatie, uitvoering en toezicht.

Na een werksessie met relevante stakeholders uit de gemeentelijke organisatie, diverse (verdiepende) gesprekken en toetsing in de stuurgroep integrale beveiliging kiest de gemeente Dalfsen voor de volgende organisatiestructuur. De organisatiestructuur is aangepast aan de nieuwe organisatiestructuur binnen de gemeente Dalfsen, naar aanleiding van de organisatieontwikkelingen die hebben plaatsgevonden in september 2023: (afbeelding)

*Disciplines die vertegenwoordigd zijn in het Kernteam Integrale Beveiliging zijn (onder andere): informatiemanagement (incl. CISO), veiligheid (OOV), facilitair, P&O, samenleving, publiekszaken (KCC burgerzaken) en ruimtelijke ordening.

Dit betekent samengevat dat de gemeente Dalfsen ervoor kiest om:

1. één MT/directieel gedelegeerd verantwoordelijk te maken voor integrale beveiliging: Concernmanager Dienstverlening.
2. de coördinatie/afstemming van de diverse disciplines samen te brengen en te borgen in het Kernteam Integrale Beveiliging. Zij stemmen af, zien toe op uitvoering en opvolging van de activiteiten en taken en dragen zorg voor integrale rapportage.
3. de uitvoering te beleggen bij de betrokken in de lijn; de betrokken personen/rollen in de disciplines/teams – aangestuurd door teamleiders – die de gemeentelijke organisatie kent;
4. en toezicht en opvolging uitvoering te beleggen qua verantwoordelijkheid in de lijn(management) en dit samen te brengen in het Kernteam Integrale Beveiliging.

2.2 Beleids- en besluitvorming van integrale beveiliging

Toelichting	Het strategisch niveau binnen de gemeente Dalfsen is het fundament voor de organisatiestructuur van integrale beveiliging. Op strategisch niveau is het College van B&W hét orgaan om het strategisch kader vast te stellen.
Wat houdt deze rol in?	Het College van B&W neemt op strategisch niveau besluiten omtrent de tactische en operationele uitvoering van integrale beveiliging in de gemeentelijke organisatie. Op strategisch niveau worden er ook besluiten genomen over: - Verantwoordelijkheidsverdeling; - Toekennen van budgetten; - Verantwoording van uitgevoerde maatregelen. In het College van B&W is de portefeuillehouder, de gemeentesecretaris, hier primair voor verantwoordelijk. Hij bewaakt de

	doorvertaling van de strategische doelstellingen door middel van jaarplannen en de doorvertaling van de doelstellingen voor integrale beveiliging.
Waar is deze rol belegd?	- Gemeentesecretaris/algemeen directeur (als onderdeel van het college van B&W) - Gedelegeerd verantwoordelijk; Concernmanager Dienstverlening
Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden?	- Opstellen van een kader, voorwaarden, visie en beleid - Richting geven aan integrale beveiligingsaanpak - Verantwoording van uitgevoerde maatregelen, zorgdragen voor rapportage richting College B&W - Toekennen budgetten

2.3. Coördinatie van integrale beveiliging

Toelichting	Coördinatie van integraal beveiliging is van groot belang. De portefeuillehouder binnen het College van B&W heeft een essentiële rol in het coördineren van de implementatie door de verschillende bouwstenen van integrale beveiliging. Het College van B&W stuurt op de integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken zoals deze door haar in het strategisch beleid en de organisatie visie zijn neergelegd. De uitwerking en zorgdragen van integraliteit krijgt binnen de gemeente vorm door het 'Kernteam Integrale Beveiliging'.
Wat houdt deze rol in?	- Onder coördineren verstaan we het sturen op het behalen van resultaten en het nastreven van de integrale visie ten aanzien van integrale beveiliging binnen de gemeente. - De coördinerende rol gaat over de verantwoordelijkheid om de algehele uitvoering van beveiligingsmaatregelen in hun samenhang vorm te geven en uit te zetten binnen de organisatie. Deze rol is tevens een bewakende rol. Het bewaken van de naleving van de afspraken. - Vertaling van visie en doelstellingen onderliggende thema's (informatiebeveiliging, fysieke beveiliging, personele veiligheid, continuïteit). - Verbinden van de strategische doelen met de dagelijkse gemeentelijke praktijk/context. - Ontwikkelen en bewaken van het algemeen beleid. - Bewaken van de interne communicatie doorstroom; zowel verticaal als horizontaal. - Zorgdragen voor (indienen) benodigd budget/financiering
Waar is deze rol belegd?	- De gemeentesecretaris en gemandateerd Concernmanager Dienstverlening zijn verantwoordelijk voor en zorgdragen voor coördinatie/agendering. - Coördinatie zelf ligt bij de teamleider Openbare Orde (Tevens voorzitter van het 'Kernteam Integrale Beveiliging') en de afstemming tussen het 'Kernteam Integrale Beveiliging'. Daarnaast vindt er ook afstemming plaats tussen de disciplines: ondersteuning en advies, digitale dienstverlening (incl. CISO), veiligheid, P&O, samenleving, dienstverlening en ruimte.
Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden?	- Deelname van disciplines aan het Kernteam Integrale Beveiliging

	- Vaststellen doelen voor integrale aanpak van fysieke, personele en informatiebeveiliging in planvorming, voorbereiding, bewustwording, implementatie, registratie, evaluatie en trainen/oefenen. - Bespreken casuïstiek en inbrengen kennis/ontwikkelingen werkveld en andersom: zorgdragen voor bewustwording binnen eigen domeinen door terugkoppeling van ontwikkelingen binnen Kernteam. - Zorgdragen voor aansturing integrale registratie van incidenten/ontwikkelingen en bijbehorende opvolging en rapporteren.
--	---

2.4 Uitvoeren van integrale beveiliging

Toelichting	Het hele beleid dat aan integrale beveiliging ten grondslag ligt is gericht om weerbaar te zijn tegen moedwillige risico's. Om deze weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie zo goed mogelijk te waarborgen is een visie ontwikkeld, zijn besluiten genomen en is beleid opgesteld dat de integrale beveiliging van de gemeente nastreeft.
Wat houdt deze rol in?	Elk organisatieonderdeel kent haar eigen afgebakende en formeel vastgelegde taken die uitgevoerd moeten worden. Dit maakt sturing op het behalen van resultaten en het tijdig constateren van vraagstukken die om advies of om bijstelling van de doelstellingen vragen eenvoudiger. Doordat elk organisatieonderdeel haar eigen taken uitvoert binnen de visie en het beleid van de hele organisatie wordt uiteindelijk een gezamenlijke, organisatie brede, aanpak van integrale beveiliging tot stand gebracht. Eigenaren van de beveiligingsthema's hebben specifieke taken en bevoegdheden die door hun rol in de uitvoering ook daadwerkelijk tot stand worden gebracht. De roluitvoering bevat geen hiërarchie of verband tussen de verschillende organisatieonderdelen. Elk onderdeel voert, inhoudelijk onafhankelijk van elkaar, de specifiek toebedeelde taken uit zoals vastgelegd in de plannen. Op operationeel niveau worden de thema's verder uitgewerkt en vormgegeven door de verantwoordelijke/aangewezen personen/afdelingen.
Waar is deze rol belegd?	- Domeinen/teamleiders - Concernmanager Dienstverlening
Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden?	- Door IB vertegenwoordiger zorgdragen voor activering/agendering per discipline - Zorgdragen voor uitvoering plannen - Zorgdragen voor registratie incidenten en mogelijke opvolging - Zorgdragen voor jaarlijkse rapportage (verantwoording)

2.5. Toezicht op integrale beveiliging

Toelichting	Het monitoren, of het intern toezicht houden op integrale beveiliging en het behalen van gestelde beveiligingsdoelen, is het sluitstuk van een goed functionerende organisatiestructuur.
Wat houdt deze rol in?	Op strategisch niveau voert het College van B&W toezicht uit op het nastreven van de visie en de uitvoering van integrale beveiliging. Zij leggen op momenten verantwoording af aan de gemeenteraad. De

	gemeenteraad heeft tot taak het stellen van kaders en het controleren van het College van B&W. Het College van B&W monitort of de gestelde doelen, die op de afzonderlijke thema's zijn benoemd en beschreven, worden behaald. Om de rol van monitoren goed te kunnen uitvoeren wordt het College van B&W regelmatig geïnformeerd door tactische rapportages vanuit gemeentesecretaris/algemeen directeur. Daarnaast leggen ook Concernmanagers van de Domeinen zelf verantwoording af over de uitvoering van voorgestelde maatregelen op operationeel niveau. Door met regelmaat de stand van zaken te beoordelen kan tijdig worden bijgestuurd indien geconstateerd wordt dat de geplande strategische en operationele doelen niet gehaald worden.
Waar is deze rol belegd?	Gemeenteraad College van B&W Gemeentesecretaris Domeinen
Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden?	- Toezien op registratie incidenten en opvolging - Toezien op verantwoording mogelijke KPI's - Toezien op rapportage naar het College van B&W / gemeenteraad

Bijlage I - Wegwijzer integrale beveiliging

De opbrengsten van het pilottraject zijn vastgelegd op de website www.weerbareoverheid.nl. zie voor meer informatie en achtergrond de website. Kort samengevat en relevant om hier te benoemen is dat integrale beveiliging binnen gemeenten begint met het maken van duidelijke afspraken over de aansturing. Bewustwording, voorbereiding en continuïteit spelen daarbij een belangrijke rol. Daarnaast vallen onder integrale beveiliging de inhoudelijke thema's informatiebeveiliging, fysieke beveiliging en personele beveiliging. De wegwijzer hieronder laat zien waar deze thema's staan ten opzichte van elkaar en van integrale beveiliging³.

³ Zie ook www.weerbareoverheid.nl voor het pilottraject en de uitkomsten hiervan voor gemeenten.